

I. EDITORIAL

TERORISMUL – INAMICUL TĂCUT AL EUROPEI

Cons. jur. Marius-Gabriel LUCA

Abstract

We notice more and more often the news bulletins of atrocities committed suddenly in the world. In this paper, we analyze the recent attacks and attacks that have hit Europe, we identify the political, religious, cultural, social, economic springs of events that shocked the old continent in the last decade, but especially in the last year.

Keywords: terrorism, Europa, Al-Qaeda.

1. Introducere

Încă de acum 2500 de ani, generalul chinez Sun Tzu, autorul lucrării *Arta războiului*, a enunțat principiul esențial al terorismului: *ucide unul, înspăimântează zece mii*. Acest tip de intimidare prin violență a fost folosit chiar de la apariția civilizației, de către autorități, pentru a-și disciplina supușii ori de către disidenți și de către grupările religioase pentru a răsturna ordinea existentă¹. În secolul al XX-lea, am fost martorii creării unor organizații și mișcări clandestine, care luptau în numele unor așa-zise idealuri înalte.

Să vedem, pentru început, ce este terorismul. Terorismul „reprezintă folosirea calculată a violenței sau a amenințării cu violența, cu scopul de a induce teama, cu intenția de a intimida și/sau forța autoritățile unui stat să adopte o serie de orientări de tip politic, religios sau ideologic bine determinate”².

Pornind de la această definiție, desprindem o serie de concluzii. Astfel, locurile în care se produc astfel de evenimente nu sunt întâmplătoare, ci sunt strategic alese de către teroriști – adepți ai anumitor idei, concepții, persoane care luptă pentru același ideal. În al doilea rând, aceștia doresc să provoace panică, frică, tensiune în

¹ C. Jura, *Terorismul internațional*, Ed. All Beck, București, 2004, p. 5.

² A. Andreescu, N. Radu, *Jihadul islamic – de la „Înfrângerea terorii” și „Războiul sfânt” la „Speranța libertății”*, Ed. RaoClass, București, 2015, p. 193. Aceasta este una dintre definițiile atribuite fenomenului, întrucât nu există o definiție unanim acceptată în doctrină.

rândul populației, amplificate de relatările și analizele din mass-media, declanșând astfel un *mecanism* specific terorismului care funcționează pe baza impactului pe care evenimentul îl are asupra opiniei publice. Acest mecanism scoate în evidență adevăratele ținte ale atentatului: președinții de stat, miniștrii, politicieni, precum și alte personalități ale vieții publice, care promet că vor depune toate diligențele pentru ca situația să rămână sub control.

După părerea noastră, situația nu este nici pe departe sub control. Această concluzie rezultă din experiențele ultimilor ani, în ceea ce privește reacția globală în fața pericolului terorist, care surprinzător s-a amplificat, cu toate că nu există lacune deosebite în ceea ce privește legislațiile naționale privind combaterea terorismului. După atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 asupra Statelor Unite ale Americii, legislația împotriva terorismului a fost puternic consolidată. Astfel, Organizația Națiunilor Unite a adoptat o serie de rezoluții ca răspuns la atacurile din 11 septembrie³, dintre care amintim *Rezoluția 56/1*, care făcea apel la cooperarea internațională pentru „prevenirea și eradicarea actelor de terorism”, și *Rezoluția 1368*, care chema statele să dubleze eforturile pentru prevenirea și suprimarea actelor teroriste. Aceste documente internaționale și-au găsit ecoul în legislațiile naționale, fiind adoptate norme menite să prevină și să combată actele de terorism.

2. Începutul

După haosul din data de 11 septembrie 2001, întreaga lume a reconsiderat efectele terorii în ceea ce privește viața de zi cu zi. Cu un bilanț de 3000 de morți, mii de răniți și sute de suflete îndoliate, ziua de 11 septembrie rămâne în istorie ca debutul războiului declarat dintre teroriști, în marea majoritate membrii Al-Qaeda, și NATO. Culisele războiului adăpostesc o serie de motive contradictorii, care stau la baza acestuia.

Originea grupării teroriste Al-Qaeda prezentată de doctrină face trimitere la jihad, *războiul sfânt* împotriva guvernelor musulmane considerate renegate, Israelului și Statelor Unite⁴. Osama bin Laden a criticat aspru, în martie 1997, „regimul aflat la putere în Arabia Saudită și în Peninsula Arabică pentru că se subordonează SUA”. Tot atunci a lansat ideea că „principala noastră problemă este guvernul american”⁵. Pe de altă parte, potrivit unor teorii, gruparea teroristă ar fi un produs al SUA⁶, în sensul că au fost ajutați să se dezvolte în timpul războiului afgano-sovietic (1979-1989).

³ C. Jura, *op. cit.*, p. 23.

⁴ A. Andreescu, N. Radu, *op. cit.*, p. 219.

⁵ *Ibidem*, pp. 232-233.

⁶ Afirmație bazată pe *Declarația Secretarului de Stat al Statelor Unite ale Americii din perioada 2009-2013*, Hillary Diane Rodham Clinton, http://www.dailymotion.com/video/xwbzgx_hillary-clinton-admits-the-u-s-government-created-al-qaeda_tech, accesat în data de 24.05.2021.

Imediat după 9/11, SUA a trecut la acțiune. În zilele ce au urmat, SUA a invadat Afganistanul, iar doi ani mai târziu, Irakul. În luptă nu au intrat singure, deoarece conform articolului 5 din Tratatul Nord Atlantic, „un atac armat împotriva uneia sau mai multora dintre ele, în Europa sau în America de Nord, va fi considerat un atac împotriva tuturor(...)”⁷, ci au fost ajutate de trupe trimise de țările membre NATO.

Așa se face că Spania a trimis în luptă soldați în Irak, iar pentru aceasta au plătit scump. În ziua de 11 martie 2004, a avut loc un atentat la Madrid care s-a soldat cu 191 de morți și aproximativ 1900 de răniți. La momentul atentatului, Spania avea în Irak aproximativ 1400 de soldați care luptau împotriva teroriștilor. În urma sprijinului oferit, Spania a fost „pedepsită” de Al-Qaeda, care în toată această perioadă a dezvoltat o ură din ce în ce mai crâncenă față de SUA și aliații săi. Drept urmare, Spania a ales să-și urmeze interesele proprii și s-a retras din teatrul de operațiuni din Irak⁸.

Următoarea țintă a organizațiilor teroriste a fost Marea Britanie. Pe data de 7 iulie 2005, toate trusturile de presă, internetul și toată opinia publică vaua în urma anunțului privitor la detonarea a patru bombe în centrul Londrei. Cei care au revendicat această tragedie au fost membrii Al-Qaeda, care au trimis patru atentatori sinucigași, care în numele lui Allah, s-au detonat. După părerea noastră, unul dintre motive, a fost acela al retragerii soldaților⁹ concentrați în teatrele de operațiuni din Irak, dacă interpretăm scrisoarea pe care organizatorii atentatelor au făcut-o publică imediat după evenimentul propriu zis. Un alt motiv pentru care au comis aceste atentate a fost și acela de a-i pedepsi pe britanici și pe spanioli pentru „masacrele pe care le-au comis în Afganistan și Irak”, se arată în scrisoare.

Cercetând mai atent doctrina care s-a ocupat de analiza acestor organizații teroriste care se află în atenția opiniei publice internaționale și care atrag din ce în ce mai mulți adepți, Al-Qaeda și ISIS (Islamic State of Iraq and Syria), observăm, printre altele, motivul principal al expansiunii lor în Europa. Acestea doresc să stabilească un Califat care să cuprindă întreaga lume, fiecare prin metodele sale, în care toți să i se închine lui Allah: „Jihadul este dus împotriva tuturor necredincioșilor; dacă aceștia nu se supun voinței lui Allah, trebuie omorâți fără milă”¹⁰. Or, acest lucru fiind imposibil din punct de vedere juridic, recurg tot mai des la război, reușind să acapareze teritorii însemnate în Orientul Mijlociu, în țări precum Siria sau Irak, dar și la expansiunea ideologică în Africa și chiar Europa, sperând astfel la expansiunea teritorială.

⁷ *Tratatul Nord-Atlantic*, Washington D.C., 4 aprilie 1949, Articolul 5, în *Manualul NATO*, NATO Office of Information and Press, Bruxelles, 2001.

⁸ *Provocarea terorismului și a criminalității. Transfrontaliere în contextul globalizării*, http://cogito.ucdc.ro/cogito/provocareaterorismuluiiacriminalitatiicodrutajucan_8.pdf, accesat în data de 23.05.2021.

⁹ *Statement claiming London attacks*, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4660391.stm, accesat în data de 24.05.2021.

¹⁰ P.L. Williams, *Al-Qaeda – Frăția terorii*, Ed. Lucman, București, 2004, p. 27.

După o perioadă de liniște aparentă, o știre avea să zguduie întregul continent european. După îndelungate amenințări cu moartea, jurnaliștii unui important ziar din Franța, au fost uciși. Cei care au revendicat atacul în numele lui Allah și al profetului Mahomed, pe care jurnaliștii l-au caricaturizat și căruia, susțin teroriștii, i-au distrus imaginea, au fost cei de la AQAP (Al-Qaeda in the Arabian Peninsula). Motivul acestora a fost acela de a „răzbuna onoarea” profetului Mahomed¹¹. Acest episod a fost doar începutul unui an, 2015, care nu avea să se încheie pașnic pentru Europa. Câteva luni mai târziu, timp în care autoritățile susțin că au făcut tot posibilul pentru a-i prinde pe atentatori, Franța, este din nou lovită, de data aceasta de un atentat provocat de ISIS, la data de 13 noiembrie. Paradoxal, cinci dintre teroriști erau de cetățenie franceză, iar doi dintre atacatori erau de cetățenie belgiană¹².

Anul 2015 a reprezentat, așadar, un an foarte tulbure pentru întreaga Uniune Europeană, care s-a confruntat pe de o parte, cu criza refugiaților, iar pe de altă parte, cu aceste atentate teroriste menite să o destabilizeze și mai tare. Refugiații își părăsesc statele din cauza faptului că viața le era pusă în pericol de atrocitățile comise de teroriști, cât și din cauza condițiilor precare de trai. Exodul refugiaților în Europa implică un cost uriaș pentru Uniunea Europeană și statele membre, cost care grevează bugetele acestora și așa greu încercate de criza economico-financiară din perioada 2008-2011, la care se adaugă și actuala criză sanitară provocată de pandemia de COVID-19.

Întrebarea firească pe care oricine și-a pus-o în toată această perioadă este dacă au vreo legătură cele două probleme importante ale Uniunii Europene. După părerea noastră, conexiunile dintre cele două sunt într-atât de neclare întrucât nu există dovezi că atentatorii sunt proveniți dintre cei care s-au refugiat din calea războiului din Orient.

Pe data de 22 martie 2016, Uniunea Europeană a fost supusă unor noi atrocități, urmarea atentatelor cu bombă din două puncte-cheie ale capitalei sale, Bruxelles. Aceste atentate se pare că au luat autoritățile, din nou, prin surprindere. Atentatorii au ochit, conform tiparului, locuri aglomerate care vor atrage rapid atenția, punând în mișcare mecanismul specific al teroriștilor, iar în ziua respectivă toate statele europene s-au declarat oripilate de aceste manifestări. Răspunzători de acest atentat sunt, din nou, ISIS care au revendicat faptele în numele lor¹³.

¹¹ *Charlie Hebdo Attack: The Prophet Muhammad Cartoons That May Have Caused Paris Magazine Massacre* în *International Business Times*, <http://www.ibtimes.com/charlie-hebdo-attack-prophet-muhammad-cartoons-may-have-caused-paris-magazine-1775898>, accesat în data de 24.05.2021.

¹² *Unraveling the Connections Among the Paris Attackers*, în *The New York Times*, http://www.nytimes.com/interactive/2015/11/15/world/europe/manhunt-for-paris-attackers.html?_r=0, accesat în data de 24.05.2021.

¹³ *Hunt is on for Brussels bombings suspect; Islamic State warns of more, worse attacks*, în *Los Angeles Times*, <http://www.latimes.com/world/europe/la-fg-brussels-airport-explosion-20160322-story.html>, accesat în data de 24.05.2021.

3. Califatul

ISIS este cuvântul care, zilele acestea, este pe buzele a tot mai mulți europeni. Nu este o surpriză, dat fiind faptul că se fac responsabili de o serie de atrocități pe teritoriul Europei, care nu par a se opri aici. Țelul cel mai înalt al organizațiilor teroriste care, în clipa de față, seamănă teroarea la nivel global este acela de a stabili așa-numitul Califat, care presupune o singură putere statală, condusă de un lider sau, altfel spus, marele stat musulman¹⁴. Misiunea colectivă a adeptilor este de a implementa Sharia pe întreg teritoriul pământului. Sharia nu este doar o culegere de impuneri și interdicții, nici numai un cod de legi care prevăd pedepse pentru anumite fărădelegi. Cuprinsul său este mult mai larg și mult mai adânc, înconjurând întregul vieții omului¹⁵.

4. Concluzie

În concluzie, analizând toate cele prezentate, putem afirma că suntem în prezența a două tabere care se confruntă permanent pe diverse planuri. Pe de o parte, teroriștii reprezentați în special de ISIS și Al Queda, iar, pe de altă parte, NATO, care încearcă să îi țină sub control. Europa, prin țările membre NATO, participă cu trupe în luptele din Orientul mijlociu, lucru care i-a creat o serie de probleme. Nu putem omite principalul obiectiv pe care îl au teroriștii, acela de a crea Califatul islamic, precum și faptul că teroriștii care s-au implicat în atentatele din ultimul deceniu erau cetățeni europeni, care, din motive personale, au trecut de partea teroriștilor.

Considerăm ca fiind o ieșire din prezenta situație o abordare mai incisivă a problemelor cu care se confruntă Europa. Astfel, în momentul în care cauza terorismului care lovește Europa va fi eradicată, atunci vom putea răsufla ușurați. Din nefericire, lupta se dovedește a fi anevoioasă, iar *surprizele* neplăcute continuă să apară pe bătrânul continent.

Bibliografie selectivă

1. A. Andreescu, N. Radu, *Jihadul islamic – de la „Înfrângerea terorii” și „Războiul sfânt” la „Speranța libertății”*, Ed. RaoClass, București, 2015;
2. C. Jura, *Terorismul internațional*, Ed. All Beck, București, 2004;
3. P.L. Williams, *Al- Qaeda – Frăția terorii*, Ed. Lucman, București, 2004.

¹⁴ *What ISIS Really Wants*, în The Atlantic, <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/03/what-isis-really-wants/384980/>, accesat în data de 24.05.2021.

¹⁵ A. Andreescu, N. Radu, *op. cit.*, p. 117.